

Toimitusjohtaja Veli-Markku Korteniemi, Lapinnova Oy

Raaka-aineesta korkean jalostusarvon hyvinvointituotteeksi – luonnontuotealan kehittämistarpeita

Luonnontuoteala pohjautuu luonnosta saataviin raaka-aineisiin, joista jalostetaan tuotteita tai tuotetaan palveluja yhdistettynä tällaisiin luonnontuotteisiin. Tuotteiden valmistamisessa ja markkinointiketjussa on pelkistään kaksi selkeästi erilaista linjaa

- lopputuote valmistetaan ja markkinoidaan pääosin yhden ja saman yrityksen toimesta, jolloin myös kuluttajan maksama hinta jää tämän yrityksen käyttöön ja tuotteiden markkina-alue on pääosin paikallinen tai kotimainen
- lopputuote valmistetaan ja markkinoidaan hyvin monen toimijan ja yrityksen verkostossa, jossa lopputuotteen jalostusarvo nousee koko ajan ja tuotteiden markkina-alue voi olla selvästi kotimaan markkinoita laajempi

Näissä kahdessa tuote voi olla jopa sama, mutta jälkimmäinen voi tuoda selvästi enemmän kokonaisliikevaihtoa. Riittävät raaka-ainevolyymit ja toisaalta raaka-aineen viljely, talteenotto ja muu tuottaminen kustannustehokkaasti, jotta lopputuotteen hinta pysyy kilpailukykyisenä, ovat tällaisen globaalin markkinan haasteina. Raaka-aineen tuottaminen ja alkuvaiheen käsittelyt ovat edelleen merkittävä kehittämisalue. Jos ei ole varmuutta raaka-aineen riittävästä saatavuudesta, ei kehitetä myöskään lopputuotteita näihin raaka-aineisiin perustuen. Toisaalta pääsy globaaleille markkinoille tuo mahdollisuudet volyymiltään merkittäviin alkuraaka-aineiden ja jalostettujen raaka-aineiden toimituksiin. Alkupään tuottajilla ja jalostajilla on haasteena hoitaa oma osuutensa kannattavasti ja se voi toteutua erikoistumisen ja volyymien kautta.

Tänä päivänä luonnon raaka-aineita käytetään merkittävästi ravintolisissä (luontaistuotteissa) ja kosmetiikkatuotteissa ja tässä tarkastellaankin aihepiiriä juuri näiden näkökulmasta. Näiden tuotteiden luonnon raaka-aine käy läpi korkean teknologian jalostusprosessien ja näitä jalosteita lisätään lopputuotteisiin niin ikään kehittyneissä tuotantoprosesseissa. Ydinkysymyksenä ovat luonnollisesti raaka-aineen vaikuttavat ominaisuudet. Raaka-aineen ominaisuuksien tuntemus lisättynä lopputuotteen muihin ominaisuuksiin ja vaikutuksiin on tässä esityksessä tarkasteltavien luonnontuotteiden keskeinen alue, joka vaatii huomattavasti enemmän tutkimus- ja kehitystoimintaa. Näillä vaikutusargumenteilla tuotteita markkinoidaan ja myydään.

Alalla tarvitaan jatkuvaa kehitystoimintaa, jotta pystytään vastaamaan kuluttajien kysyntään, kilpailuun ja uusiin trendeihin. Markkinat vaativat koko ajan uusia tuotteita ja siten myös tarvitaan uusia raaka-aineita. Tämän vuoksi pitää raaka-aineiden kehitystä tehdä kaikilla rintamilla: perustutkimuksessa, soveltavassa tutkimuksessa sekä yritysten ja yrityskehityksen tuotekehityksessä.

Uuden raaka-aineen nopeammaksi hyödyntämiseksi pitäisi kaikkien ketjun toimijoiden päästä tekemään omaan osuuttaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tällaisen toiminnan organisointi on sinällään haaste, mutta muutamat esimerkit osoittavat, että näin päästään myös tuloksiin. On myös ymmärrettävä, etteivät kaikki hankkeet kuitenkaan johda kaupalliseen menestykseen – alkuvaiheessa vaan ei tiedetä, mikä johtaa!

Luonnon tuotteista hyödynnetään tänä päivänä hyvinvointituotteina ehkä monipuolisimmin marjoja. Marjat ovat hyvä esimerkki siitä, että ne voidaan syödä sellaisenaan tai nauttia elintarviketuotteena, joka on pääosin marjaa. Toisaalta muutamaa marjaa käytetään jo useamman hyvin erilaisen lopputuotteen valmistamiseksi, jolloin erikseen hyödynnetään mehuosa, kuoriosat ja siemenet. Samasta alkuraaka-aineesta voidaan saada raaka-aine elintarvikkeeseen, ravintolisään ja ihonhoitotuotteeseen.

Toimialan visiossa tavoitellaan selvästi nykyistä laajempaa ja monipuolisempaa toimintaa. Raaka-ainetuotannon hoitaminen eri vaiheissa vaatii kehittämistä useammalla rintamalla. Ongelmana esimerkiksi tehokkaiden korjuumenetelmien kehittämisessä on, että erilaisille kasveille tarvitaan erilaisia laitteita. Kun korjuulaitteita kehitetään useampaan tarkoitukseen, niin tulevaisuudessa on sitten helpompaa kehittää uusia laitesovellutuksia perusosaamisen ja kokemusten karttuessa. Kehittämistoiminnalla pitää kyetä vastaamaan sekä volyymeista että tuotantokustannuksista tuleviin haasteisiin.

Tämän seminaarin ohjelmassa käsitellään luonnontuotealaa liittyviä kehittämiskysymyksiä osa-alueittain, joten tässä ei niihin syvennytä yksityiskohtaisemmin. Tämä ohjelma jo osoittaa, että luonnontuoteala on erittäin vaativaa tiedollisesti, teknologisesti, koulutuksellisesti ja verkostollisesti. Ala on tähän asti kehittynyt alan pioneerien avulla. Tilanne on sikäli hyvä, että näitä alan pioneereja on yritysten lisäksi tutkimuslaitoksissa, oppilaitoksissa ja muissa organisaatioissa.

Tähän päivään mennessä luonnonraaka-aineiden tutkimus sekä tuotteiden jalostus erilaisten valmistusprosessien kautta hyvinvointituotteiksi on edennyt hankkeittain. Voidaan todeta, että muutamilla hankkeilla on osoitettu konseptien toimivuus ja että toimintoja monipuolistamalla ja lisäämällä voidaan tulevaisuudessa saada enemmän mahdollisuuksia. Hankkeittain eteneminen on hyvä malli, mutta se ei riitä turvaamaan luonnontuotealan kehitystä. Muutaman miljoonan euron panostukset alalle eivät ole riittäviä luomaan pohjaa jatkuvalle kehitykselle - tarvitaan kymmenkertaiset resurssit ja panostukset.

Yhteiskunnan perusresursseja on suunnattava selvästi enemmän luonnontuotealalle, jotta alan potentiaalia pystytään hyödyntämään. Näillä perusresursseilla tarkoitan sekä yliopistotutkimusta että luonnontuotealaa sinällään jo lähellä olevia tutkimuslaitoksia, kuten MTT ja Metla. Kokonaisuudessaan muutaman kymmenen tutkijatyövuoden suuntaaminen perustutkimuksessa uusille aloille voi luoda merkittävästi uusia mahdollisuuksia hyvien raaka-aineiden tunnistamiseksi, niiden tuottamisen kehittämiseksi sekä jalostamiseksi hyviksi lopputuotteiksi. Kuluttajan saaman hyödyn lisäksi tuotantoketjuun syntyy merkittävästi työpaikkoja, jotka sinällään tuovat hyvinvointia maaseudulle.